

A MARHAHÚSTERMELÉS ÉS A GYEPGAZDÁLKODÁS ÖSSZEFÜGGÉSEI

Villányi László

Környezet- és egészségvédelmi szempontok a marhahústermelésben

A húsmarhatartás fejlesztése fenntartható módon megvalósítható, harmonizálható a környezettel, a környezetvédelmi vidék- és térségfejlesztési programokkal. Az ágazat legköltségesebb fázisa a tehéntartás és a borjúnevelés – szinte minden, erre alkalmas területen, mintegy fél évig az olcsó takarmányforrást biztosító legelőre alapozható.

A húshasznú tehenek legfőbb takarmánybázisát a gyepterületek biztosítják. **Hazánkban a gyepterület jelenleg mintegy 1,2-1,3 millió ha, amely a prognózisok szerint a jövőben minden bizonnyal növekszik. (1. táblázat) Ezeknek a területeknek jelenleg csak igen csekély hányadát hasznosítjuk. Gyepterületünk legnagyobb része elhagyott, elgyomosodott, kultúrállapota elszomorító képet mutat. Legeltetéssel hasznosítva gyepterületeink állapota kedvezőbb lenne, és a nagy mennyiségben keletkező biomasszát értékes, esetleg márkázott marhahússá lehetne transzformálni.**

A mind inkább előtérbe kerülő fogyasztóvédelmi, minőségbiztosítási követelményeknek elvileg bármely hasznosítási típusú, bármilyen körülmények között tartott vágómarha megfelelhet. A természetes módon, **legelőn tartott** húsmarha állományok esetében azonban könnyebb a kémiai szennyezettséggel, illetve a vegyszermaradványokkal kapcsolatos követelmények betartása, mint az istállózott állományok esetében. E hasznosítás esetén az állatok **takarmánybázisának zöme a gyepterületekről származik, ahol növényvédő szereket általában nem használnak.** Az intenzíven tartott (istállózott) szarvasmarhák takarmányának nagy részét szántóföldön termelik meg, ahol rendszerint vegyszeres gyomirtásra, rovarirtásra és gombabetegségek elleni kezelésekre is sor kerül, így a vegyianyag-terhelés nagyobb lehet. A természetes körülmények között tartott állatok ugyanakkor rendszerint edzettebbek, ellenállóbbak, emiatt **kevesebb a megbetegedés, a gyógyszerfelhasználás is, így az ilyen jellegű szermaradványok mennyisége a termékekben szintén csekélyebb lehet.**

A vázoltak alapján a hazai szarvasmarha-tenyésztés jelenlegi és távlati struktúrájában valószínűsíthető, hogy a húsmarha-állományokkal folytatandó vágómarha- és marhahústermelés minőségi követelményeinek teljesítése, **minőségbiztosítása egyszerűbben és könnyebben szavatolható feladat, mint a tej-, vagy kettőshasznosítású állományokkal történő termelése.**

A gyepgazdálkodás lehetőségei a húsmarhatenyésztés feltételeivel és esélyeivel összefüggésben

Húsmarhatenyésztésünk jövője elsősorban a gazdasági tényezőkön múlik. A húsmarhatenyésztés esélyeit több tényező is ronthatja. Az EU-tagországok marhahúsból **felesleggel rendelkeznek. Ezt a helyzetet a BSE következtében lecsökkent, illetve**

tovább apadó fogyasztás még fokozhatja. (Amely azonban egyben kitörési pontot is jelenthet a magyar, márkázott, kellően ellenőrzött marhahúsnak.)

A fejlesztést talán a legnagyobb mértékben a húsmarha kedvezőtlen jövedelemtermelő képessége gátolja.

A húsmarha-tartásban a hozam csupán a választott borjú, ami a tej- és a kettős hasznosítású tehének hozamához képest meglehetősen csekély termelési értéket eredményez. Az említettekben adódóan az ágazat költségérzékeny, nem bír el drága, jelentős beruházásokkal és magas üzemi költséggel járó technológiai megoldásokat.

Az előzőeknek megfelelően a húsmarhák elhelyezésének, takarmányozásának, szaporításának fontos alapelve, hogy az a lehető legolcsóbb megoldások alkalmazásával történjen. Mindez a fejlesztés szempontjából egyben előny is, hiszen kisebb beruházási költséggel, extenzíven, természetyszerűbb módon folytatható és fenntartható marhahús-termelési lehetőséget kínál számunkra.

A húsmarhatartás fejlesztésének fontos feltétele az ágazat versenyképessége, vagyis az, hogy a húsmarhatartással foglalkozók tevékenységük eredményeképpen tisztességes jövedelemre tegyenek szert. A költségek csökkentése, az eredmények javítása (szaporulati eredmények javítása, tavaszi borjazások arányának növelése) érdekében a húsmarhatartók maguk is sokat tehetnek. Azonban mindenképpen célszerű lenne a húsmarhatartás szabályozórendszerének felülvizsgálata és a hosszú távú, stabil, tehát kiszámítható közgazdasági környezet kialakítása.

Hosszabb távon tehát a **húsmarhatartás funkciója** és célja a környezet-, a tájvédelem, a **gyephasznosítás**.

Lényeges szempont továbbá, hogy a húsmarhatartás vidéki munkalehetőségeket teremthet, így foglalkoztatási, népességmegtartó funkciója van. Ezt kellő érdekeltséggel társulva be is töltheti, amelyet az ágazatban is szorgalmazandó integráció nagymértékben segíthet.

Az említett funkciók egyben az eredményes, versenyképes húsmarhatartás feltételeit is jelentik. Ezekre kell a fejlesztést alapozni, annak érdekében, hogy a minőségi fejlesztéssel egy időben a termelők gazdasági, pénzügyi eredményeiket is javíthassák. Amennyiben az ágazat nem alapozható gyepre és melléktermékekre (kukoricatarló), és nem teremthető meg a kellő érdekeltség, akkor a költségek magasak, a húsmarhatartás nem lesz jövedelmező, így léte veszélybe kerülhet.

Szerző: Dr. Vjlányi László egyetemi tanár
Szent István Egyetem
2103. Gödöllő, Páter K. u. 1.

